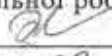

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
«*01*» *09* 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСВІТОЛОГІЯ

для студентів

спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
спеціальність 013 «Початкова освіта»
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 012.00.01 «Дошкільна освіта»
освітньої програми 013.00.01 «Початкова освіта»

Київ – 2020

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Жильцев О.Б.

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Освітологія»
для студентів

освітнього рівня: другого (магістерського)

спеціальностей: 012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

освітніх програм: 012.00.01 Дошкільна освіта

012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти

013.00.01 Початкова освіта

013.00.02 Педагогіка і методика початкової освіти

2019-2020 н. р.

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Жильцов О.Б.

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Освітологія»
для студентів

освітнього рівня: другого (магістерського)

спеціальностей: 012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

освітніх програм: 012.00.01 Дошкільна освіта

012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти

013.00.01 Початкова освіта

013.00.02 Педагогіка і методика початкової освіти

2019-2020 н. р.

Розробники:

Сисюва Світлана Олександрівна, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки.

Проценко Олена Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки.

Викладачі:

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки.

Проценко Олена Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол від 04 вересня 2019 № 2

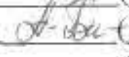
Завідувач кафедри Л.Л. Хоружа

Робочу програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм

012.00.01 Дошкільна освіта

 (Беломошкіт В)

012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти

 (Беломошкіт В)

013.00.01 Початкова освіта

013.00.02 Педагогіка і методика початкової освіти

Робочу програму перевірено

«__» _____ 20__ р.

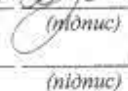
Заступник директора

М. А. Машовець

Пролонговано

на 20__/20__ рр. (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ рр. (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ рр. (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ рр. (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
<i>«Освітологія»</i>			
Вид дисципліни	оов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120		4/120
Курс	I		I
Семестр	1	-	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	4		
Обсяг кредитів	4	-	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	-	-
Аудиторні	48	-	-
Модульний контроль	8	-	-
Семестровий контроль	30	-	-
Самостійна робота	34	-	-
Форма підсумкового контролю	іспит	-	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – забезпечити поглиблену теоретичну підготовку щодо розуміння сфери освіти у її сталому розвитку та сприяти формуванню знань про здобутки та суперечності у теорії та практиці функціонування сучасних освітніх систем; розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів на основі вивчення освітології як галузі міждисциплінарного наукового знання.

Завдання вивчення дисципліни:

- отримання знань про сучасну сферу освіти як об'єкт наукового дослідження; опанування знаннями про значення філософії освіти та педагогіки для становлення та розвитку освітології (ЗК1);
- оволодіння знаннями про становлення та етапи розвитку освітології в Україні та за кордоном; оволодіння знаннями про об'єкт, предмет, завдання та предметне поле освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти (ЗК 2);
- оволодіння системою знань про сферу освіти у різних площинах, вимірах, співвідношеннях та взаємозв'язках з метою усвідомлення закономірностей і тенденцій її розвитку; опанування знаннями про джерела розвитку освітніх систем (ЗК3);
- оволодіння знаннями про основні концепти освітології; поглиблення знань про напрями освітологічних досліджень; формування знань про сферу освіти як соціальний інститут, специфічний сегмент правового та економічного простору, соціокультурну технологію (ЗК4);
- поглиблення знань про складові освітологічної підготовки; формування наукового світогляду та методологічної культури щодо цілісного сприйняття сфери освіти (ФК6);
- розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти (ФК9).

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студенти засвоюють теоретичні знання щодо основних категорій, понять та термінів, які відображають науковий тезаурус дослідження сучасної сфери освіти; опановують систему знань щодо розуміння сфери освіти як об'єкту наукового дослідження та характеристики освітологічної підготовки; володіють знаннями про розуміння поняття освіти як соціального інституту, специфічного сегменту правового простору та як економічної категорії; засвоїли різні підходи до визначення

конкурентоспроможності освітніх систем; що сприяє формуванню у студентів таких фахових компетентностей – .....

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідної та самостійної роботи студенти набувають такі уміння та навички:

- удосконалюють уміння й навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел (ПРН11);
- на основі самопізнання формують власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування (ПРН14);
- розвивають уміння й навички навчання упродовж життя (ПРН17);
- розширюють свій науковий світогляд та підвищують рівень методологічної культури (ПРН5);
- отримають уміння порівняльного викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах (ПРН10) та навички виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналізу і самооцінки власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості (ПРН23).
- розвивають уміння формулювати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру, що сприяє усвідомленню актуальних проблем вищої освіти й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов педагогічного процесу та життєвих ситуацій (ПРН9).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання «Дошкільна освіта», «Початкова освіта».

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Освітлогія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти							
Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	6	2	2	-	-	-	2
Витоки та етапи розвитку освітлогії. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітлогії в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітлогії. Концепція освітлогії академіка В. О. Огнев'юка, С.О. Сікорської	6	2	2	-	-	-	2
Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	6	2	2	-	-	-	2
Модульний контроль 1							2
Разом		18	6	6	-	-	6
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.							
Освітлогія як система теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	6	2	2	-	-	-	2
Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	6	2	2	-	-	-	2
Модульний контроль 2							2
Разом		12	4	4	-	-	4

Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання													
Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	7	2	2	-	-	-	3						
Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальний інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти. Освіта як складова культури.	7	2	2	-	-	-	3						
Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	8	2	2	-	-	-	4						
Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	8	2	2	-	-	-	4						
Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	7	2	2	-	-	-	3						
<i>Модульний контроль 3</i>							2						
<i>Разом</i>							<i>37</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	-	-	-	<i>17</i>
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.													
Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.	8	2	2	-	-	-	4						
Освітлогічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. Поняття та ознаки інноваційної освіти. Законності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітлогічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	7	2	2	-	-	-	3						
<i>Модульний контроль 4</i>							2						
<i>Разом</i>							<i>15</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	-	-	-	<i>7</i>
Підготовка та проходження контрольних заходів							30						
<i>Усього</i>							<i>120</i>	<i>24</i>	<i>24</i>	<i>8</i>	-	-	<i>34</i>

Тематичний план для заочної форми навчання «Дошкільна освіта»

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		
		Лекції	Семинари	Самостійна
Змістовий модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти				
Генеza поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	7	2	-	5
Витоки та етапи розвитку освітології. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітології. Концепція освітології академіка В. О. Отчез'юка, С.О. Сясової.	7	2	-	5
Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	9	-	2	7

	Разом	23	4	2	17
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.					
Освітологія як система теорії і практики освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	7	2	-	-	5
Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	7	-	2	-	5
Разом	14	2	2	2	10
Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання					
Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	7	2	2	-	5
Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальний інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємодій між суспільством та особистістю засобами освіти. Освіта як складова культури.	7	2	-	-	5
Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	7	2	-	-	5
Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	7	2	-	-	5
Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	9	-	2	-	7
Разом	37	8	2	2	27
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.					
Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.	7	2	-	-	5
Освітлогічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. Поняття та ознаки інноваційної освіти. Закономірності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітлогічні дослідження як підручки формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	9	-	2	-	7
Разом	16	2	2	2	12
Підготовка та проходження контрольних заходів	30				
Усього	120	16	8	2	68

Тематичний план для заочної форми навчання «Початкова освіта»

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторія:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійні
Змістовий модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти							
Генеza поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	7	1	1	-	-	-	5
Витоки та етапи розвитку освітології. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітології. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка, С.О. Сисосової.	7	1	1	-	-	-	5

Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	8	-	-	-	-	-	8
<i>Разом</i>	<i>22</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.							
Освітологія як система теорії і практики освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	9	2	2	-	-	-	5
Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	7	-	-	-	-	-	7
<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>12</i>
Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання							
Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	7	-	1	-	-	-	6
Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальний інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємодій суспільства та особистості засобами освіти. Освіта як складова культури.	7	-	1	-	-	-	6
Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	7	-	1	-	-	-	6
Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	8	2	-	-	-	-	6
Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	9	-	1	-	-	-	8
<i>Разом</i>	<i>38</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>32</i>
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.							
Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проєктування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.	7	2	-	-	-	-	5
Освітлогічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. Поняття та ознаки інноваційної освіти. Закономірності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітлогічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на рівні різних суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	5	-	-	-	-	-	5
<i>Разом</i>	<i>14</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>12</i>
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
<i>Усього</i>	<i>120</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>66</i>

Тематичний план для заочної форми навчання «Педагогіка і методика дошкільної освіти», «Педагогіка і методика початкової освіти»

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
Змістовий модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти							
Генеza поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	7	1	1	-	-	-	5
Витоки та етапи розвитку освітології. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітології. Концепція освітології академіка В. О. Отгев'юка, С.О. Сисоевої.	7	1	1	-	-	-	5
Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	8	-	-	-	-	-	8
<i>Разом</i>	<i>22</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.							
Освітологія як система теорії і практики освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	9	2	2	-	-	-	5
Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	7	-	-	-	-	-	7
<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>12</i>
Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання							
Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	7	-	1	-	-	-	6
Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальної інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти. Освіта як складова культури.	7	-	1	-	-	-	6
Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	7	-	1	-	-	-	6
Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	8	2	-	-	-	-	6
Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	9	-	1	-	-	-	8
<i>Разом</i>	<i>38</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>32</i>
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.							

Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.	7	2	-	-	-	-	5
Освітологічні задачі інноваційної діяльності в сфері освіти. Повітря та ознаки інноваційної освіти. Закономірності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітологічні дослідження як підручтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	7	-	-	-	-	-	7
<i>Разом</i>	14	2	-	-	-	-	12
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
<i>Усього</i>	120	8	8	8	-	-	76

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний Модуль 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти.

Тема 1. Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Лекція 1. (2 год.)

Освіта як сфера цивілізаційного творення та об'єкт наукового дослідження. Генеза поняття «освіта». Сучасна трансформація поняття «освіта». Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут. Роль освіти у розвитку сучасного суспільства.

Освіта як система цілісного та динамічного утворення. Поняття системи. Основні властивості систем: цілісність, ієрархічність, емерджентність, функціональність та еквіпотенційність. Поняття сфери освіти. Чинники впливу на сферу освіти. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні.

Освітні парадигми та освітня практика. Моделі сучасної парадигми освіти: освіта як формування наукової картини світу, освіта як професіоналізація, освіта як формування культури розумової діяльності, освіта як підготовка до життя, концепція безперервної освіти.

Основні поняття: освіта; сфера освіти; система; освітня система; цілісність, ієрархічність, емерджентність, функціональність, еквіпотенційність.

Тема 2. Витоки та етапи розвитку освітології. Лекція 2. (2 год.)

Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. XX століття (В. Хардінг, Е. Стейнер, Дж. Біггс, В. Брезінка, Дж. С. Массія, А. Моншоувер, Дж. Уолтон, Дж. Е. Фішер, Дж. Е. Крістенсен). Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу у 70-80 рр. XX ст. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні (В. І. Луговий, В. О. Огнев'юк, В. Ф. Ерн, П. А. Флоренський, А. Фурман). Характеристика поняття «освітологія». Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка та С. О. Сисосової. Предметне поле й завдання освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.

Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства. Освіченість кожного як критерій освіченості суспільства. Характеристика поняття «Homo Educatus» (В. О. Огнев'юк).

Етапи розвитку освітології: філософський; емпіричного знання; визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень; системні дослідження в галузі освітології.

Основні поняття: освіта, освітня система, едукологія; освітологія; об'єкт та предмет освітології; мета, завдання та принципи освітології; науковий тезаурус освітології; етапи розвитку освітології; міждисциплінарний підхід; міждисциплінарне знання; структура освітологічного знання.

Тема 3. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Лекція 3. (2 год.)

Дисциплінарні, міждисциплінарні, мультидисциплінарні та трансдисциплінарні наукові дослідження. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції різних галузей наукового знання. Ознаки міждисциплінарного наукового дослідження. Види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Фундаментальні та прикладні міждисциплінарні наукові дослідження. Теоретичне та експериментальне міждисциплінарне дослідження. Колективне міждисциплінарне дослідження. Вимоги до проведення міждисциплінарного наукового дослідження. Вибір об'єкту, предмету міждисциплінарного наукового дослідження. Формулювання мети та розробка програми міждисциплінарного наукового дослідження.

Розуміння вченими поняття «методологія наукового дослідження». Методологія як система знань та сукупність методів (за Гончаренком С. У.). Методологія як вчення про організацію діяльності (за Новіковим О. М.). Структура методології.

Сутність поняття «методологія міждисциплінарного наукового дослідження». Роль методології міждисциплінарного наукового дослідження у розвитку наукового знання. Фундаментальна, загальнонаукова та конкретнонаукова методологія. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Забезпечення системного, комплексного, синергетичного та цілісного підходів у міждисциплінарному науковому дослідженні.

Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження. Міждисциплінарне дослідження як процес та результат інтегрованої наукової діяльності. Приклади міждисциплінарних досліджень.

Основні поняття: дисциплінарне дослідження; міждисциплінарне дослідження; мультидисциплінарне дослідження; трансдисциплінарне дослідження; науковий тезаурус міждисциплінарного дослідження; фундаментальне та прикладне міждисциплінарне дослідження, методологія міждисциплінарного наукового дослідження; міждисциплінарні методи; методологічні принципи міждисциплінарного дослідження.

Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.

Тема 4. Освітологія як системна теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Лекція 4. (2 год.)

Поняття «синергетика» та «синергетичний підхід». Синергетичні принципи освіти і науки. Характеристика синергетичних систем. Поняття «біфуркація» та «флуктуація».

Сфера освіти як синергетична система. Поняття «відкрита система», «освітня система». Освіта як відкрита система та її особливості. Завдання відкритої системи. Типологія освітніх систем: за взаємодією із навколишнім середовищем; за ступенем складності; за можливістю дії системи в часі; за призначенням об'єкта; за формальними властивостями формальної системи.

Поняття «системна якість». Властивість емерджентності системи. Європейські принципи системи якості освіти. Якість як процес формування професіоналізму та результат освіти.

Освітологія як системна теорія і практика освіти. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління. Напрями освітологічних досліджень.

Основні поняття: освіта; сфера освіти; система; відкрита система; освітня система; синергетична система; типологія освітніх систем; системна якість.

Тема 5. Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів освіти. Лекція 5. (2 год.)

Проблема забезпечення якості освіти. Зовнішні та внутрішні чинники забезпечення якості освіти. Міжнародний стандарт якості освіти. Система європейських освітніх цінностей. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Спеціалізовані акредитаційні агенції та їх

функції. Основні характеристики європейської системи забезпечення якості освіти. Основні відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості вищої освіти.

Підготовка експертів у галузі освіти. Європейська мережа підготовки експертів освіти. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Система забезпечення якості освіти в Україні. Зовнішня та внутрішня системи забезпечення якості освіти. Напрями наукової експертизи у галузі освіти. Установи, що забезпечують якість освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Основні поняття: освіта; освітня система, якість освіти, система забезпечення якості освіти, експерт освіти, підготовка експертів освіти.

Змістовий модуль III. Освітologia як галузь міждисциплінарного наукового знання

Тема 6. Характеристика складових освітологічної підготовки. Лекція 6. Характеристика складових освітологічної підготовки: філософія та історія освіти. (2 год.)

Освітologia як галузь міждисциплінарного наукового знання. Сутність поняття «міждисциплінарне наукове знання». Сутність поняття «освітологічна підготовка». Напрями освітологічної підготовки. Складові освітологічної підготовки: «Вступ до освітології», «Філософія освіти», «Історія освіти», «Освітня політика», «Економіка освіти», «Соціологія освіти», «Культурологія освіти», «Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти».

Характеристика складових освітологічної підготовки. Філософія освіти як наукова галузь. Розвиток філософії освіти в Україні. Історія освіти. Поняття «еволюційного поступу». Етапи еволюційних поступів розвитку освіти. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки, міждисциплінарне наукове знання, освітологічна підготовка, філософія освіти, історія освіти, освітня політика, економіка освіти, соціологія освіти, культурологія освіти.

Тема 6. Характеристика складових освітологічної підготовки. Лекція 7. Характеристика складових освітологічної підготовки: соціологія та культурологія освіти. (2 год.)

Соціологія освіти як наукове знання. Освіта як соціальний інститут. Характеристика концептуальних підходів до змісту функціонування інститутів освіти: функціональний підхід (Кларк, Херн), теорія людського капіталу (Андерсон, Хелсі, Флауд), теорія конфлікту (Гінтіс, Боулз, Коллінз). Специфічні риси освіти як соціального інституту. Функції освіти як соціального інституту. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти.

Культурологія освіти як наукове знання. Сутність освіти як складової культури. Проблемне поле та завдання культурології освіти. Соціальні функції культурології освіти. Взаємозалежність та взаємозумовленість множинності культур і освітніх систем, що їх відображають.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки; міждисциплінарне наукове знання; освітологічна підготовка; соціологія освіти; соціокультурні технології; культурологія освіти.

Тема 6. Характеристика складових освітологічної підготовки. Лекція 8. Економічні відносини у сфері освіти. (2 год.)

Освіта як специфічний сегмент економічного сектору. Економіка освіти як наукова дисципліна, її об'єкт та предмет вивчення. Специфіка прояву економічних категорій в галузі освіти. Напрямки розвитку економіки освіти.

Механізми фінансування освітньої діяльності та їх специфіка. Інструментарій економічного аналізу розвитку освіти. Особливості фінансових відносин в сфері вищої освіти. Роль держави у розвитку галузі освіти. Інструменти державного регулювання освіти.

Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти.

Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.

Ефективність та перспективи розвитку освіти. Механізми розвитку освіти.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки; міждисциплінарне наукове знання; освітологічна підготовка; економіка освіти, механізми фінансування освіти, менеджмент освіти, маркетинг освіти.

Тема 6. Характеристика складових освітологічної підготовки. Лекція 9. Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. (2 год.)

Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.

Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Вплив глобалізації на освітні реформи. Стратегія мінімізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг.

Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.

Освітні індикатори в міжнародному оцінюванні освітніх систем. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики вищого навчального закладу.

Освіта як сфера проектування. Моніторинг освіти. Стандартизація та конвергенція освіти.

Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки. Багатопрофільність закладу вищої освіти як умова його конкурентоспроможності.

Основні поняття: конкуренція, конкурентоспроможність, освітня статистика, рейтинг у сфері освіти, менеджмент освіти, маркетинг освіти, моніторинг освіти, стандартизація, конвергенція.

Тема 6. Характеристика складових освітологічної підготовки. Лекція 10. Правові відносини у сфері освіти. (2 год.)

Освіта як специфічний сегмент правового сектору. Полісемантичність поняття «освітнє право». Освітні відносини як предмет освітнього права. Суб'єкти освітніх відносин. Типи відносин у сфері освіти. Право на освіту в системі прав людини, його зміст та гарантії. Правові відносини у сфері освіти. Специфічні риси правових відносин в освіті.

Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України.

Державно-громадське управління освітою. Мета, принципи та пріоритети управління освітою.

Нормативно-правова база освітньої галузі: закони України «Про освіту» і «Про вищу освіту», положення «Порядку надання платних послуг». Юридичні особливості освітніх послуг. Договір (контракт) про надання освітніх послуг як документ публічно-правового договору.

Основні поняття: правові відносини в освіті, освітнє право, суб'єкти освітніх відносин, типи освітніх відносин, управління освітою, юридичні послуги в сфері освіти, договір (контракт).

Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.

Тема 7. Формування інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави: освітологічний контекст. Лекція 11. Освітологічний контекст формування інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави. (2 год.)

Поняття «інтелектуального потенціалу» як здатність соціальної системи реалізувати свої можливості. Еволюція та типологія інтелектуального потенціалу. Структура інтелектуального потенціалу суспільства. Роль освітлогії у формуванні інтелектуального потенціалу як чинника конкурентоспроможного суспільства. Співвідношення інтелектуального потенціалу особистості та суспільства.

Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни та опорна конструкція інтеграції національних систем освіти.

Критерії і показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства. Сучасні методології вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.

Чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства: внутрішнє середовище (мікрофактор), зовнішнього середовища (макрофактор) та егофактор.

Управління інтелектуальним потенціалом закладу освіти.

Основні поняття: інтелектуальний потенціал суспільства, структура інтелектуального потенціалу суспільства, рамка кваліфікації, критерії вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства, показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства, чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства.

Тема 7. Формування інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави: освітологічний контекст. Лекція 12. Освітологічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. (2 год.)

Поняття «інновації». Освітні інновації. Специфіка освітніх інновацій. Класифікації освітніх інновацій. Характеристика освітніх інновацій. Інноваційна освітня діяльність. Ознаки інноваційної освіти. Чинники впливу на інноваційний освітній процес.

Закономірності формування глобального освітнього простору.

Інноваційні тенденції у розвитку освіти: український та зарубіжний досвід.

Освітологічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному.

Футурологічні концепції розвитку та їхня класифікація. Футурологічні концепції кінця ХХ ст. та їх вплив на розвиток освіти: Д. Тоффлер, Ф. Фукуяма, С. Хантингтон. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.

Основні поняття: освітні інновації; специфіка освітніх інновацій; класифікація освітніх інновацій; глобальний освітній простір, інноваційні тенденції в освіті, футурологічні концепції, футурологічні концепції розвитку освіти.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	З.М. I.		З.М. II.		З.М. III.		З.М.	IV
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	5	5	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	2	2	5	5	2	2
Робота на семінарському занятті	10	3	30	2	20	5	50	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	5	25	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
	Разом	-	76	-	59	-	110	-	59
Максимальна кількість балів:			304						
Розрахунок коефіцієнту:			4.35						

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I. Освітologia – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти

Самостійна робота 1. Тема 1.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- здійснити аналіз та класифікацію визначень поняття «освіта», що зустрічаються в науково-педагогічній літературі;
- результати подати у вигляді таблиці;
- висновки обґрунтувати.

Самостійна робота 2. Тема 2.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати історичні етапи становлення та розвитку інтегрованого наукового напрямку дослідження сфери освіти – освітologii;
- результати подати у вигляді схеми;
- охарактеризувати спільне та відмінне між об'єктом і предметом дослідження освітologii та педагогіки, освітologii та філософії освіти;
- результати представити у вигляді таблиці.

Самостійна робота 3. Тема 3.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати існуючі підходи до наукових досліджень у сфері освіти, навести приклади досліджень;
- узагальнення представити у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;
- класифікувати існуючі визначення поняття «методologia» та «методologia міждисциплінарного дослідження»;
- результати подати у вигляді таблиці, обґрунтувати висновки та узагальнення.

Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.

Самостійна робота 4. Тема 4.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати синергетичні принципи освіти і науки;
- результати представити у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;
- класифікувати типологію освітніх систем;
- результати подати у вигляді таблиці, обґрунтувати висновки та узагальнення.

Самостійна робота 5. Тема 5.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати загальноосвітню практику оцінки якості освіти;
- результати представити у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;

- дослідити систему забезпечення якості освіти в Україні;
- результати подати у вигляді таблиці; обґрунтувати висновки та узагальнення.

Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання

Самостійна робота 6. Тема 6.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати наукові праці українських дослідників щодо складових освітологічної підготовки;
- визначити й обґрунтувати, які дисципліни чи наукові напрями варто додати в структуру освітологічної підготовки;
- результати подати у вигляді таблиці; обґрунтувати висновки та узагальнення.

Самостійна робота 7. Тема 6.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- розкрити основні тенденції розвитку сучасної освіти в світі;
- проаналізувати основні тенденції розвитку освіти в Україні;
- охарактеризувати спільне та відмінне в розвитку цих тенденцій, результати подати у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;
- проаналізувати вплив цих тенденцій на розвиток життя суспільства, результати подати у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати.

Самостійна робота 8. Тема 6.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати механізми фінансування освітньої діяльності;
- результати представити у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;
- схарактеризувати підприємницьку діяльність закладів освіти;
- результати представити у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;

Самостійна робота 9. Тема 6.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати основні чинники та умови забезпечення конкурентоспроможності закладу освіти;
- результати подати у вигляді таблиці, висновки обґрунтувати;
- визначити методи підвищення конкурентоспроможності закладу освіти;
- результати представити у вигляді таблиці.

Самостійна робота 10. Тема 6.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати нормативно-правову базу освітньої галузі та визначити принципи, на яких будується освітня політика в Україні;
- результати узагальнити та подати в таблиці;

- визначити специфіку правових відносин в освіті;
- результати подати у вигляді таблиці, обґрунтувати та узагальнити висновки.

Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.

Самостійна робота 11. Тема 7.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати різні підходи до визначення ролі інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави;
- узагальнити інформацію та подати у вигляді таблиці;
- визначити індикатори інтелектуального потенціалу суспільства;
- узагальнити результати і подати у вигляді таблиці.

Самостійна робота 12. Тема 7.

А. Розкрити зміст основних понять теми та перевести основну інформацію в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

Б. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

- проаналізувати інноваційні тенденції у розвитку освіти в Україні та інших європейських країнах;
- узагальнити інформацію та подати у вигляді таблиці;
- класифікувати футурологічні концепції розвитку системи освіти;
- результати подати у вигляді таблиці.

Критерії оцінювання самостійної роботи		Кількість балів
1.	Своєчасність виконання роботи	1
2.	Презентація роботи (оригінальність, логіка викладу, чіткість, доказовість)	2
3.	Різноманітність використаних джерел	2

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань студентів здійснюється після вивчення кожного блоку теоретичних знань дистанційно (у системі Moodle) в письмовій (тестовій) формі й передбачає виконання тестових завдань різного типу.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Умови допуску: активна робота на семінарських та практичних заняттях (не менше 6 занять), виконання усіх завдань до самостійної роботи, успішне виконання усіх модульних контрольних робіт (не нижче 15 балів за кожен модуль)

Форма проведення: комп'ютерне тестування (у системі Moodle).

Тривалість проведення: 90 хвилин.

Максимальна кількість балів: 40 балів.

Критерії оцінювання:

Тестове опитування включає 40 теоретичних запитань, які відображають тематику дисципліни. Максимальна оцінка за кожне тестове запитання – 1 бал.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. XX століття.
2. Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу в 70-80 рр. XX ст.
3. Генеза поняття «освіта».

4. Освіта як сфера цивілізаційного творення.
5. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні.
6. Характеристика поняття «освітологія».
7. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка.
8. Внесок у розвиток освітології академіка Сисоевої С.О.
9. Предметне поле й завдання освітології.
10. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.
11. Етапи розвитку освітології.
12. Визначення освітології як наукової дисципліни.
13. Системні дослідження в галузі освітології.
14. Взаємозв'язок освітології з різними галузями наукового знання.
15. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку
16. Освіта як відображення сутності суспільного розвитку.
17. Поняття «едагологія» та «освітологія».
18. Становлення та розвиток освітології в Україні.
19. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти.
20. Значення освітології у сталому розвитку суспільства.
21. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження.
22. Трансформація поняття «освіта».
23. Сфера освіти як цілісне динамічне утворення.
24. Освітні парадигми та освітня практика.
25. Синергетичні принципи освіти і науки.
26. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система».
27. Типологія освітніх систем.
28. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління.
29. Сфера освіти як синергетична система.
30. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.
31. Синергетичні принципи освіти і науки.
32. Цілісність як принцип розвитку освітньої системи.
33. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
34. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
35. Цілепокладання та цілеспрямованість у функціонуванні освітніх систем.
36. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання.
37. Складові освітологічної підготовки.
38. Планування та прогнозування розвитку освіти.
39. Правові відносини в галузі освіти.
40. Економічні механізми розвитку освіти.
41. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.
42. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
43. Внесок історії освіти в розвиток та становлення освітології.
44. Соціологія освіти та культурологія освіти як складові освітології.
45. Взаємовплив управління освітою та освітології.
46. Освіта як соціальний інститут.
47. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами.
48. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки та призначення.
49. Інваріантні характеристики соціальних інститутів.
50. Соціальна політика у сфері освіти.
51. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних

- груп), їх потреби та відносини.
52. Правові відносини у сфері освіти.
  53. Освітня політика.
  54. Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення.
  55. Освіта як економічний феномен.
  56. Освіта як фактор економічного зростання.
  57. Економічні механізми розвитку освіти.
  58. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем.
  59. Сфера виробництва освітніх послуг.
  60. Освіта в системі соціальних інститутів.
  61. Функції освіти в суспільстві.
  62. Освітні реформи та їх соціальне значення.
  63. Методологія проведення дисциплінарного дослідження.
  64. Сутність міждисциплінарного підходу.
  65. Мультидисциплінарний (полідисциплінарний) підхід у наукових дослідженнях.
  66. Трансдисциплінарність та трансдисциплінарне наукове дослідження.
  67. Поняття системної якості.
  68. Проблема забезпечення якості освіти.
  69. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти.
  70. Підготовка експертів у галузі освіти.
  71. Система забезпечення якості освіти в Україні.
  72. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка.
  73. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.
  74. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг.
  75. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.
  76. Освітні індикатори в міжнародному оцінюванні освітніх систем.
  77. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.
  78. Індекс глобальної конкурентоспроможності як інструмент виміру конкурентоспроможності на рівні різних держав.
  79. Міжнародні академічні рейтинги університетів.
  80. Інтернаціоналізація вищої освіти як умова конкурентоспроможності освітніх систем.
  81. Управління конкурентоспроможністю закладів освіти. Характеристика провідних країн щодо конкурентоспроможності у сфері освіти.
  82. Міжнародно-правові стандарти у сфері освіти.
  83. Інструменти державної політики в галузі освіти. Розвиток державно-громадського управління освітою.
  84. Нормативно-правове регулювання освітнього процесу та освітніх відносин.
  85. Правовий статус закладів освіти та його складові.
  86. Правовий статус науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти: порядок набуття, основні права та обов'язки.
  87. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу як чинника конкурентоспроможного суспільства.
  88. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни.
  89. Критерії і показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.
  90. Чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства.
  91. Управління інтелектуальним потенціалом закладу освіти.
  92. Ознаки інноваційної освіти.
  93. Класифікації освітніх інновацій.
  94. Джерела і носії нового в освіті.

95. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій.
96. Поняття та ознаки інноваційної освіти.
97. Закономірності формування глобального освітнього простору.
98. Інноваційні тенденції у розвитку освіти: український та зарубіжний досвід.
99. Освітлогічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному.
100. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом певних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час вільного основного програмного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7.1. Навчально-методична картка дисципліни

Семестр	X семестр											
	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			
Лекція	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	8, 9	10	Тема 7	12		
Бали	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Семінар	№1	№2	№3	№4	№5	№6	№7	№8	№9	№10	№11	№12
Бали	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Самостійна робота (бали)	№1 + №2 + №3 (15)			№4 + №5 (10)		№6 + №7 + (25)			№8 + №9 + №10 (10)			№11 + №12 (10)
Поточний контроль (бали)	МК №1 (25)			МК №2 (25)			МК №3 (25)			МК №4 (25)		
Семестровий контроль (бали)	Іспит (40)											

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.

2. Вступ до освітології: навчальний посібник / Упорядники: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – Київ: ВП «Едельвейс», Київ, 2017. – 382 с.
3. Валєєв Р. Г. Освітнє право України: навчальний посібник / Р. Г. Валєєва. – Луганськ, 2011. – 287 с.
4. Дмитренко О. М. Освітні послуги вищого навчального закладу і їх ресурсне забезпечення / О. М. Дмитренко // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2012. – № 56(962). – С. 48-57.
5. Клімова Г. П. Іноваційне суспільство – новий історичний етап цивілізаційного розвитку / Г. П. Клімова // Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / кол. авт.: Г. П. Клімова, С. М. Іванов, Л. С. Шевченко та ін. ; за ред. Ю. С. Атаманової, Г. П. Клімової. – Х. : Право, 2015. – С. 8-40.
6. Корнілова О. М. Теоретико-методологічні основи визначення якості освіти вищих навчальних закладів України / О. М. Корнілова, Ю. О. Огороднік // Економіка та держава. – 2016. – №12. – С. 82–85
7. Кульчицька Н.С. Інтелектуальний потенціал як складова частина забезпечення інноваційного розвитку країни [Електронний ресурс] / Н. С. Кульчицька, Л. В. Дерманська // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 5. - С. 125-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_5_27
8. Купрій Т.Г. Соціологія освіти: навчальний посібник для студентів непрофільних спеціальностей / Т.Г. Купрій. - К.: Логос, 2014. – 304 с.
9. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження : аналітичний звіт. – К. : Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, 2014. – 144 с
10. Освітологія: хрестоматія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.
11. Освітологія: витоки наукового напрямку: монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
12. Освітологія: фахова підготовка: навчально-методичний посібник за редакцією В.О. Огнев'юка. – Київ, КБГУ, 2014. – 612 с.
13. Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
14. Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.
15. Освітологія: підготовка експертів у галузі освіти: навч.-метод. посіб. / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, О. Б. Жильдов, Л. В. Козак, О. М. Кузьменко, І. І. Тригуб, М. М. Галицька, Н. П. Мазур, Н. А. Побірченко, В. О. Рябенко, М. Зельман, О. О. Коцур. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2015. – 464 с.
16. Огнев'юк В. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

17. Прилишко С. М. Якість вищої освіти України в контексті Болонського процесу / С. М. Прилишко, Г. П. Клімова // *Право та інновації*. – 2014. – №1-2 (5-6). – С. 80-87.
18. Ревак І.О. Наукові підходи до тлумачення сутності інтелектуального потенціалу / І. О. Ревак // *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. – 2013. – №2. – С. 132-146.
19. Сисоева С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоева // *Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоева, І. В. Соколова*. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
20. Сисоева С.О. Теорія і практика вищої освіти: навчальний посібник / С.О. Сисоева, І.В. Соколова. – 2016. – 338 с.
21. Степко М. Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості вищої освіти / М. Степко // *Вища школа*. – 2013. – № 7. – С. 13-22.
22. Тригуб І.І. Професійна компетентність експертів у галузі освіти / // *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. – 2015. – №4. – С. 38-42
23. Тушева В. В. Культурологічний підхід як теоретико-методологічна основа стратегії формування науково-дослідницької культури майбутніх вчителів музики / В.В. Тушева // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. – 2016. – №4 (86)). – С. 155-161.
24. *Управління освітою: навчальний посібник / За наук.ред. В.П. Бега; ред.кол. В.П. Бех, М.В. Михайліченко та ін.* – Київ: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. – 546 с.
25. *Філософія освіти : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ.навч.закл. / Уклад.: В.О. Огнев'юк, О.М. Кузьменко.* – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – 508 с.
26. Шевченко Л.С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел / Л.С. Шевченко // *Теорія і практика правознавства*. – 2013. – Вип. 2. – С. 222-233.

Додаткова

1. Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
2. Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP_wakotn8Aw&usq=AFQjCNHbG1laOmtbiXhu6pPxOljYUWZnOQ&cad=rjt.
3. Городняк І. В. Соціологія освіти: навчальний посібник / І.В. Городняк. – Львів: «Новий світ», 2011, - 135 с.
4. Гузенко Г.М. Інтелектуальний потенціал як основа розвитку економіки знань / Г. М. Гузенко // *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. – 2013. – № 2 (13). – С. 296-297.
5. Загвойська Л. Міждисциплінарні дослідження в контексті постнекласичної економіки [Електронний ресурс] / Л. Загвойська. – С. 48 – 53. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vide/2009_1/vel_statti/vel_zahvoyska.pdf
6. Заруба В.Я. Системний аналіз впливу людського фактору на інноваційний розвиток економіки / В. Я. Заруба, Н. В. Кузьмінчук // *Механізм стратегічного управління інноваційним розвитком: монографія за ред. О.А. Біловодської*. - Суми: Університетська книга. – 2010. – 432 с.
7. Інноваційний та інтелектуальний потенціал як основа глобальної інтелектуалізації економіки [Електронний ресурс] / О. Ю. Кардаков // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2015. – № 4. - С. 75-78. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_4_20

8. Луговий В.І. Фінансово-економічне забезпечення дослідницько інноваційної діяльності вітчизняної та світової вищої освіти: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / В.І. Луговий, Ж.В. Таланова // Вісн. Київського нац. унту технологій та дизайну. – 2012. – № 4, темат. вип. : Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України. – С. 9– 18. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/luh_tal_financy.pdf.
9. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33–35.
10. Наумчук О.М. Інтелектуальний потенціал регіону як об'єкт суспільно-географічного дослідження / О.М. Наумчук // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 587-588. – С. 152-154. – Режим доступу: http://collectedpapers.com.ua/wp-content/uploads/2013/09/028_152_154_Naumchuk.pdf
11. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий; за ред. В.Г. Кременя. – 2-е видання, доповнене і перероблене. – Київ: Плеяди, 2014. – 100 с.
12. Рейтинг університетів «ТОП-200 Україна» 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/rating/64884/>
13. Сисоева С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоева // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.
14. Сисоева С. О. Методологія науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоева, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.
15. Сисоева С. Міждисциплінарні педагогічні дослідження в контексті розвитку освітології / С. Сисоева // OŚWIATOLOGIA. - 2017. - №6. – С. 26-30.
16. Horyn Y. O. Legal regulation of higher education in Ukraine // Y. O. Horyn // Economics, Management, Law: current state and perspectives of development: Collection of scientific articles. – Thorpe-Bowker, Melbourne, Australia, 2015. – p. 36–40

Додаткові ресурси

ЕНК «Освітologia» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
«Освітологія»
для студентів

освітнього рівня: другого (магістерського)
спеціальностей: 012 Дошкільна освіта
013 Початкова освіта
освітніх програм: 012.00.01 Дошкільна освіта
012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти
013.00.01 Початкова освіта
013.00.02 Педагогіка і методика початкової освіти

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Освіта як сфера цивілізаційного творення та об'єкт наукового дослідження (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Історична характеристика зміни поняття «освіта». Розуміння терміну «освіта» на початку XXI століття.
2. Освіта як відображення сутності суспільного розвитку. Роль освіти у розвитку сучасного суспільства.
3. Аналіз поняття «система». Основні властивості систем.
4. Характеристика сучасної системи освіти в Україні.
5. Моделі сучасної парадигми освіти: характеристика та основні особливості.

Семінарське заняття 2. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку(2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Поняття «едагологія» та «освітологія».
2. Становлення та етапи розвитку освітології в світі.
3. Становлення та розвиток освітології в Україні.
4. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти.
5. Науковий тезаурус освітології.

Семінарське заняття 3. Основні підходи до проведення наукових досліджень в сфері освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Розуміння вченими поняття «методологія наукового дослідження».
2. Структура методології.
3. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження.
4. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження.
5. Приклади міждисциплінарних досліджень.

Семінарське заняття 4. Сфера освіти як синергетична система. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.
2. Синергетичні принципи освіти і науки.
3. Циклічність як принцип розвитку освітньої системи.
4. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
5. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.

Семінарське заняття 5. Система підготовки експертів освіти. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Міжнародний стандарт якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти.
2. Спеціалізовані акредитаційні агенції та їх функції. Основні характеристики європейської системи забезпечення якості освіти.
3. Основні відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості вищої освіти.
4. Європейська мережа підготовки експертів освіти.
5. Система забезпечення якості освіти в Україні. Напрями наукової експертизи у галузі освіти.
6. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка.

Семінарське заняття 6. Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Напрями та складові освітологічної підготовки.
2. Характеристика складових освітологічної підготовки.
3. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
4. Внесок історії освіти у розвиток та становлення освітології.
5. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.

Семінарське заняття 7. Освіта в системі соціальних інститутів. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Характеристика концептуальних підходів до змісту функціонування інститутів освіти: функціональний підхід (Кларк, Херн), теорія людського капіталу (Андерсон, Хелсі, Флауд), теорія конфлікту (Гінтіс, Боулз, Коллінз).
2. Специфічні риси та функції освіти як соціального інституту.
3. Сутність освіти як складової культури: проблемне поле та завдання культурології освіти.
4. Соціальні функції культурології освіти.
5. Сутність, предмет і завдання культурології освіти як складової освітології.

Семінарське заняття 8. Освіта як специфічний сегмент економічного сектору (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Категорії ринкової економіки та сфера виробництва освітніх послуг.
2. Механізм державного регулювання освіти.
3. Роль і форми участі підприємств у фінансовому забезпеченні освіти.
4. Особливості кошторисного фінансування закладів освіти.
5. Соціально-економічна ефективність освітньої діяльності та методи її оцінки.

Семінарське заняття 9. Конкуренція та конкурентоспроможність освітніх систем. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Індекс глобальної конкурентоспроможності як інструмент виміру конкурентоспроможності на рівні різних держав.
2. Міжнародні академічні рейтинги університетів.
3. Інтернаціоналізація вищої освіти як умова конкурентоспроможності освітніх систем.
4. Управління конкурентоспроможністю закладів освіти.
5. Характеристика провідних країн щодо конкурентоспроможності у сфері освіти.

Семінарське заняття 10. Правові відносини у сфері освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Міжнародно-правові стандарти у сфері освіти.
2. Інструменти державної політики в галузі освіти. Розвиток державно-громадського управління освітою.
3. Нормативно-правове регулювання освітнього процесу та освітніх відносин.
4. Правовий статус закладів освіти та його складові.
5. Правовий статус науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти: порядок набуття, основні права та обов'язки.

Семінарське заняття 11. Інтелектуальний потенціал суспільства та його інноваційний розвиток (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Поняття інтелектуального потенціалу та його структура
2. Еволюція і типологія інтелектуального потенціалу суспільства.
3. Способи вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.
4. Активізація трудового творчого потенціалу через інтелектуальний капітал.
5. Вплив освіти на процеси формування інтелектуальної еліти

Семінарське заняття 12. Інноваційна діяльність в сфері освіти: освітологічний аспект. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.
2. Досвід впровадження освітніх інновацій у закладах вищої освіти за кордоном.
3. Принципи, методи та прийоми прогнозування системи освіти.
4. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування.
5. Прогнозування інноваційного розвитку сфери освіти.

Рекомендована література

1. Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти: тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 368 с.
2. Вступ до освітології: Навчальний посібник / Упорядники: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – Київ: ВП «Едельвейс», Київ, 2017. – 382 с.
3. Бандурка А. С. Строката ковдра мультикультуралізму: монографія / А. С. Бандурка; за наук. ред. проф. О. В. Тягла. – Харків: Золота миля, 2013. – 198с.
4. Білобровко Т. І. Економіка освіти: навч. - метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. І. Білобровко. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.ru/url?sa=t&doc&ei=Gz2VT-qHDoaP>
5. Васюк А. Наукові підходи до аналізу освітніх реформ / А. Васюк // Вища освіта України. – 2013. – № 2. – С. 20–25
6. Горинь Я. О. Функціонування ринку освітніх послуг в Україні / Я. О. Горинь // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – 2015. – №1. – С. 81-89.
7. Загвойська Л. Міждисциплінарні дослідження в контексті постнеокласичної економіки [Електронний ресурс] / Л. Загвойська. – С. 48 – 53. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vide/2009_1/ve1_statii/ve1_zahvoyska.pdf
1. Зацерковний В.І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішасв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
2. Інтелектуальний потенціал як головний чинник формування інтелектуального капіталу / С. В. Філіппова, К. В. Ковтуненко // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/23568/1/33-227-232.pdf>
3. Інтелектуальний потенціал суспільства: сутність, структура та шляхи використання [Електронний ресурс] / Яворська Л. М. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Texnichnij%20прогрес....pdf
4. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33–35.
5. Освітologia: хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.
6. Освітologia: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
7. Освітologia: фахова підготовка// навчально-методичний посібник за редакцією В.О. Огнев'юка. – Київ, КБГУ, 2014. – 612 с.
8. Огнев'юк В. О. Освітologia як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю.

- Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
9. Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С. 117 – 129.
10. Огнев'юк В. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
11. Помінова І.І. Інтелектуальний капітал: теоретико-методологічний аспект / І.І. Помінова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 3 (59). – 2013. – С. 243-248.
12. Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
13. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.
14. Сисоєва С. О. Методологія науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.
15. Туркот Т. І. Імідж вищого навчального закладу в контексті конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг [Електронний ресурс] / Т. І. Туркот, І. А. Новосад // Таврійський вісник освіти. – 2012. – № 1. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tvo/2012_1/022.pdf. – Назва з екрану. – Дата звернення: 15.11.2013.
16. QS World University Rankings 2015/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-universityrankings/2015>